Муниципальное казенное общеобразовательное учреждение
Средняя общеобразовательная школа №19

ПРИНЯТА
на заседании педагогического совета
МКОУ«СОШ №19»
Протокол от ________№ 1
«31» август 2023 г

УТВЕРЖДАЮ:
директор МКОУ «СОШ№19»
__________ Корголиев У.И
Приказ от 1.09.23 № 120/1

Дополнительная общеразвивающая программа общеинтелектуальной направленности «Ирсилал»

Возраст учащихся:12-13 лет
Срок реализации программы:2 года
Составитель:
учитель первой квалификационной категории
Алхасова Хадижат Султанбеговна

на 2023-2024 учебный год

Программаялъе баян

Рахьдал мац1алъул асараз жидеего хасиятаб къаг1идаялда нилъер халкъалъул рук1а-рахъин лъазабизе кумек гьабула, бич1ч1инабула умумузул тарих,вакилзаби,гьезул къваридаб къисмат, гьел лъазарулаго, нилъее баянлъула цебесеб г1умруги жакъасеб къоги, бичIчIуна халкъалъул къисмат. Гьел руго нилъер халкъалъул гIумруялъул кIвар бугел лъугьа-бахъиназул нугIзаллъун.Ахираб заманалда рахьдал мац1ал х1акъир гьари , цо дагьабниги умумузул тарихалде рокьи бугев гьит1инав к1удиясда рек1еда х1унсулеб буго. Гьел асараз лъимал т1амула миллатазул адаб-х1урмат гьабизе, миллатазда гьоркьоб гьудуллъи, вацлъи бищун къиматаб бечелъи х1исабалда къабул гьабизе.

Школалъул к1вар бугеб масъалалъун ккола ;

- г1ун бач1унеб г1елалъе щулияб ва гъваридаб лъай кьей. Гьезулъ бугеб лъай, практикаялда х1алт1изабизе бажари. Авар литературияб мац1алъул бечелъи ,рух1иял рахъал ц1алдохъабазда рич1ч1инари ,жидерго миллияб мац1, маданияб рахъ х1исабалда, ц1унун бажари , гьеб цебет1езаби ва т1адег1анаб даражаялда хадусеб г1елалъухъе кьей

- умумуз нилъее ирслъун тараб рух1ияб хазиналъун кколеблъи лъималазда бич1ч1инаби;

-лъик1лъи –квешлъи борцун,умумуздасан ирсалъе щвараб хазинаялде рокьи ц1ик1к1инаби, сахаватав инсан куцай.

- маргьабазул багъадуразул мисалаздалъун, рит1ухълъи бокьизе, т1екълъи рихине , жал рижараб Ват1ан сундасаго хиралъизе малъи;

-умумузул тарих, вакилзаби,гьезул къваридаб къисмат, гIумру лъазаби, гьудуллъи ва вацлъи нилъер къуват бук1ин баян гьаби;

- ц1алдохъабазул г1умруялъул х1албихьи бечед гьаби, г1умруялда дандч1валел г1емерал лъугьа-бахъиназе бит1араб къимат кьезе ругьун гьари;

-Ц1алдохъабазул к1алзул калам, пикру цебет1езаби, лъик1аб ц1алиялъул ругьунлъаби церет1езари, раг1абазул нахърател ц1ик1к1инаби.

- Ц1алдохъабазул лъайгун бажари борхизаби. Художествияб раг1ул маг1наялда хадур гъезари

-Рахьдал мац1алде рокьи бижинаби,гьудуллъи - вацлъиялде, бах1арчилъиялде г1ун бач1унеб г1ел ругьун гьаби;

-Ханзабазул,багьадуразул,г1ажаибал ясазул хасият- г1амалалъул анализ гьабулаго,ц1алдохъаби г1илла-мурадалъул гьоркьорлъаби ратизе , гьезие бит1араб къимат кьезе ругьун гьари ва гъваридал образазул литературиял асарал лъазариялде лъимал х1адури;

-т1ахьал ц1ализе гьира- шавкъ бижинаби,пасих1го ц1алиялъул бажари камиллъизаби.

-Сценаялде рахъун лъимал ругьун гьари, ва г1адамазда цебе гьез эркенаб маг1арул мац1алъ жидерго бажари бихьизаби.

Тематикияб план

	Тема	*Саг1ат*	*Рокъобе х1алт1и*
1	Кружокалъул мурадал. Х1алт1изаризе ругел т1ахьазулгун лъай-хъвай.	1	Лекция лъазе.
2	Р.Х1амзатовасул 100сон т1убаялде церерахъин(флешмоб)	2	Куч1дул лъазе
3.	Маргьабазул тайпаби	2	Лекция лъазе.
4.	Халкъиял маргьаби	2	Лекция лъазе
5	Маргьа «Рахъухъиркщ»	2	Х1асил лъазе,.
6.	Маргьа «Ч1илбик1 ва хъартай»	2	Х1асил лъазе
7	Маргьа «Къайицадахъал»	2	Сурат бахъизе.
8	Ц1алдохъабазул церерахъин	2	
9	Маргьа «Бац1ил кеч1»	2	Х1асил лъазе
10	Маргьа «Ралъдал чу»	2	Маргьа лъазе
11	Маргьа «Бечелъи к1варич1о ,махщел бокьила»	2	Х1асил лъазе
12	Сочинение «Маргьа-хазина»	2	Лекция лъазе.
13	Маргьа «Гъалбац1ги бац1ги, церги»	2	Х1асил лъазе
14	К/ц. Раг1ул текст ч1аго гьаби(драматизация)	2	Раг1аби лъазе.
15	Ват1аналъул х1акъалъулъ куч1дул	2	Рек1ехъе лъазе
16	Улбузул х1акъалъулъ куч1дул	2	Рек1ехъе лъазе
17	Мац1алъул х1акъалъулъ куч1дул	2	Рек1ехъе лъазе
18	Рагъул х1акъалъулъ куч1дул	2	Рек1ехъе лъазе
19	21 февраль- рахьдал мац1азул къо.- Куч1дул ц1алиялъул к1ец.	2	Куч1дул лъазе.
20	Драмиял асаразул малъа-хъвай	3	Проектияб х1алт1и
21	Пьеса «Хьитазул устар»	2	Х1асил лъазе
22	Пьеса «Балагьалъул гъамас»	2	Пьесаялъул байбихьи,бищун иш х1алуцараб бак1 ва ахир батизе.

23	Пьеса «Айдемир ва Умайгьанат»	2	Х1асил лъазе
24	Пьеса «К1одоласул ригьин»	2	Багьадуразул образ рагьизе
25	Маргьа «Церги Бакьучги»	2	Х1асил лъазе
26	Церерахъин .Рагl1ул текст ч1аго гьаби(драматизация)	2	
27	Маг1арулазул гьара-рахьиял	2	Лъазаризе
28	Лъимал гьаридал гьарулел гьара-рахьиял	2	Лъазаризе
29	Рокьул гьара-рахьиял	2	Лъазаризе
30	Ригьин –ц1аялда хурхарал гьара-рахьиял	2	Лъазаризе
31	Маг1ишат-яшавалда хурхарал гьара-рахьиял	2	Лъазаризе
32	Зигара бай	2	Лъазаризе
33	Бат1и-бат1иял гьариял	2	Лъазаризе
34	К/ц. «Поле чудес»	2	Т1ахьидаса курсалде гъорлъе инч1ел маргъаби ц1ализе.

Бажаризе ккола:

- Загьир гьабизе маргьабазулъ бугеб халкъалъул пикру

- Лъазарурал асарал пасих1го ц1ализе ва х1ужжаби рачун, камилго х1асил гьабун, жиндирго пикру загьир гьабизе;

- цересел тарихиял лъугьа-бахъиналги гьанжесеб г1умруги данде ккун, г1умруялъе ва багьадурзабазе бит1араб къимат кьезе

-сценаялде рахъун, г1адамазда цебе эркенаб маг1арул мац1алъ жидерго бажари бихьизабизе

Литература:

1. Муртазаг1алиев М.Маг1арул халкъиял маргьаби.
2. Журнал «Х1акъикъат»№32 .2014с.
3. Расулов М.П,Садуев М.М,Юсупов Г.Ю,Расулов К.М. Маг1арулал годек1анир 1991с.
4. Хайбуллаев С.Х., Халидова М. Х. Халкъияб хазина 2002с.
5. Г1алиханов З. М. Авар кицаби ва абиял.1972с.
6. Гьимбатов М.С.,Усахов М-Р.Авар адабияталъул чирахъ.1994с.

Список учащихся

	Ф.И.О.	класс
1	Адуева Хадижат	6Б
2	Абдулахитова Амина	6Б
3	Имамирзаев Саид	6Б
4	Магомедов Зайнудин	6Б
5	Саидбегов Мухаммад	6Б
6	Абдулатипов Магомед	6Б
7	Исламова Зайнаб	6З
8	Исламов Магомед	6З
9	Делеев Адам	6З
10	Гусейнова Амина	7Б
11	Хасбулатова Марям	7Б
12	Исламов Ислам	7З
13	Алиев Али	7З
14	Абдурахманова Зайнаб	7Е
15	Госенакаев Мухаммад	7Е

График

	Пн	Пт	Чт	Пт	Сб
	Занятие на 6 ом уроке 1й смены	Занятие на 6 ом уроке 1й смены			
	занятие	занятие			
	занятие	занятие			
	занятие	занятие			